

KMP.570.30.2014.MMo

Raport
przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji z wizytacji
Pomieszczeń dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych do wytrzeźwienia
Komendy Powiatowej Policji w Namysłowie
(wyciąg)

1. Wprowadzenie

Na podstawie artykułu 19 *Protokołu fakultatywnego do Konwencji w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania* (dalej: OPCAT), przyjętego przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych w Nowym Jorku dnia 18 grudnia 2002 roku (Dz. U. z 2007 r. Nr 30, poz. 192) oraz działając z upoważnienia Rzecznika Praw Obywatelskich, w dniu 2 czerwca 2014 roku, do Pomieszczeń dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia Komendy Powiatowej Policji w Namysłowie (dalej: PdOZ lub Izba), udali się pracownicy Zespołu „Krajowy Mechanizm Prewencji” (dalej: KMP lub Mechanizm): Dorota Krzysztoń (kryminolog), Przemysław Kazimirski (prawnik) oraz Małgorzata Molak (pedagog resocjalizacyjny).

Celem wizytacji zapobiegawczej przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji było sprawdzenie na miejscu sposobu traktowania osób zatrzymanych i dokonanie oceny ich ochrony przed torturami oraz innym okrutnym, niehumanitarnym lub poniżającym traktowaniem albo karaniem.

Przeprowadzone czynności polegały na:

- wysłuchaniu informacji na temat funkcjonowania PdOZ przedstawionej przez Komendanta Powiatowego Policji w Namysłowie – mł. insp. Zbigniewa Dychusa i Naczelnika Wydziału Prewencji i Ruchu Drogowego KPP w Namysłowie,
- oglądzie wszystkich pomieszczeń Izby, w tym sprawdzeniu stanu wyposażenia pokoi dla zatrzymanych,
- zapoznaniu się z dokumentacją PdOZ, m.in.: książką przebiegu służby, książką wizyt lekarskich, wybranymi protokołami zatrzymań, kwitami depozytowymi, kartą zapoznania z regulaminem, świadectwem wzorcowania alkomatu.

W trakcie wizytacji wykonano dokumentację fotograficzną.

Przedstawiciele Krajowego Mechanizmu Prewencji poinformowali Komendanta Powiatowego Policji w Namysłowie oraz Naczelnika Wydziału Prewencji i Ruchu Drogowego o ustaleniach dokonanych w ramach powyższych czynności, a także wysłuchali ich uwag i wyjaśnień.

Ponadto po zakończeniu wizytacji analizie poddano: zestawienie liczbowe osób umieszczonych w pomieszczeniach dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia oraz wskazany przez wizytujących zapis monitoringu tj. z dnia 17 maja 2014 roku godz. 17:30 – 18:15 i 31 maja 2014 roku godz. 23:00 – 1 czerwca 2014 roku godz. 13:30 (nagranie z kamery nr 1 umieszczonej na korytarzu).

Podczas wizytacji w Izbie nie przebywała żadna osoba zatrzymana.

2. Legalność pobytu

Izba przeznaczona jest dla kobiet i mężczyzn zatrzymanych w związku z podejrzeniem popełnienia przestępstwa lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia.

Opłata za pobyt w Izbie osoby nietrzeźwej wynosi 300 zł.

Z przekazanych przedstawicielom KMP informacji wynika, iż w 2013 roku w Izbie przebywało 355 osób, w tym: 77 doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, 245 podejrzanych o popełnienia przestępstwa, 22 na polecenie sądu lub prokuratury oraz 11 osób zatrzymanych prewencyjnie. Natomiast w roku 2014 do dnia 31 maja w PdOZ umieszczono 138 osób, w tym: 107 podejrzanych o popełnienie przestępstwa, 5 na polecenie sądu lub prokuratury oraz 26 w celu wytrzeźwienia.

W żadnym z protokołów zatrzymania, które zostały poddane analizie, przedstawiciele Mechanizmu nie stwierdzili uchybień lub treści budzących wątpliwości w zakresie zasadności zatrzymania i pobytu danej osoby w PdOZ.

Wątpliwości wizytujących wzbudził jednakże fakt, iż zatrzymany w dniu 14 marca 2014 roku o godzinie 9:00 (*dane usunięto*), został umieszczony w PdOZ dopiero o godzinie 16:35, a zatrzymany w dniu 22 maja o 9:50 (*dane usunięto*), został przyjęty o godzinie 16:30. Ze względu na długi okres pomiędzy momentem zatrzymania a osadzeniem w Izbie, przedstawiciele zwracają się do komendanta z prośbą o wyjaśnienia.

3. Personel

Z informacji uzyskanych przez wizytujących wynika, iż do pracy w Izbie przeszkolonych zostało ok. 20 funkcjonariuszy Policji, w tym 14 osób z Ogniwa Patrolowo – Interwencyjnego (dalej: OPI). Wśród tych osób są 3 kobiety.

Ośmiogodzinny dyżur w PdOZ pełniony jest przez jednego funkcjonariusza Policji, zazwyczaj pomocnika dyżurnego komendy. Zgodnie z § 2 ust. 2 zarządzenia nr 130 Komendanta Głównego Policji z dnia 7 sierpnia 2012 r. w sprawie metod i form wykonywania zadań w pomieszczeniu dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, kierownik jednostki organizuje służbę w taki sposób, aby w pomieszczeniu pełnił ją co najmniej jeden policjant. Zdaniem przedstawicieli Mechanizmu przepis ten nie może być podstawą do decyzji o jednoosobowej obsadzie w wizytowanym PdOZ, z wyjątkiem sytuacji gdy w Izbie przebywa jeden zatrzymany lub doprowadzony do wytrzeźwienia.

Zdaniem pracowników KMP uznanie, że w PdOZ, na jednej zmianie może dyżurować jeden funkcjonariusz Policji, jest obarczone ryzykiem, że w Izbie dojdzie do niepożądanego zdarzenia bądź niektórzy osadzeni nie będą mogli korzystać z przysługujących im uprawnień. Funkcjonariusz Policji wykonując pewne czynności służbowe, np. przyjmując zatrzymanego, jednocześnie nie będzie w stanie zauważyć wypadku, do którego może dojść w jednym z pokoi, które wprawdzie są monitorowane, ale obraz widoczny jest jedynie z pomieszczenia dyżurki usytuowanego poza Izbą. Jednocześnie może dochodzić do ograniczenia uprawnień zatrzymanych i ich niewłaściwego traktowania, gdyż dyżurująca w PdOZ osoba nie jest w stanie jednocześnie zająć się kilkoma różnymi sprawami i przeprowadzać czynności równie szybko, jakby były one prowadzone z udziałem przynajmniej dwóch osób. W opisanej sytuacji istnieje ryzyko, że osoby umieszczone w PdOZ będą np. oczekiwać zbyt długo na skorzystanie z toalety czy formalne zwolnienie z pomieszczenia, a osobom palącym w ogóle uniemożliwi się palenie, gdyż będzie to kolidować z innymi, ważnymi czynnościami dyżurującego funkcjonariusza Policji.

W 2014 roku funkcjonariusze Policji z działu OPI uczestniczyli w szkoleniu z *metod i form dokonywania konwojów i doprowadzeń*. Jak wynika z dokumentacji przedstawionej wizytującym, było to jedynie szkolenie, w którym funkcjonariusze KPP Namysłów brali udział w ciągu ostatnich 2 lat. Zapoznawani są jedynie z najważniejszymi aktami prawnymi dotyczącymi funkcjonowania PdOZ, co potwierdzają własnoręcznym podpisem.

Z uwagi na fakt, iż praca funkcjonariuszy Policji pełniących dyżur w PdOZ wymaga od nich wiedzy merytorycznej, pracownicy Mechanizmu zalecają poszerzenie oferty szkoleń, dzięki którym zdobędą oni dodatkowe kompetencje w zakresie służby w Izbie i

dokumentowania czynności. Nie ulega wątpliwości, że pogłębianie wiedzy w obszarze metod i form pełnienia służby w pomieszczeniach jest niewystarczające. Nie można bowiem pominąć także konieczności utrzymania wysokiego poziomu kompetencji interpersonalnych. Zgodnie bowiem z rekomendacją zawartą w § 60 Drugiego Raportu Generalnego Europejskiego Komitetu ds. Zapobiegania Torturom oraz Nieludzkiemu lub Poniżającemu Traktowaniu albo Karaniu (dalej: CPT) [CPT/Inf (92)3]: (...) *zdolność do komunikacji interpersonalnej powinna stanowić najważniejszy czynnik w procesie rekrutacji personelu służb egzekwujących przestrzeganie prawa oraz podczas szkolenia powinien zostać położony znaczny nacisk na rozwijanie umiejętności komunikacji interpersonalnej opartych na szacunku dla godności ludzkiej. Posiadanie takich umiejętności często umożliwia funkcjonariuszowi policji lub służb więziennych rozładowanie sytuacji, które w przeciwnym wypadku mogłyby stać się przyczynkiem do wybuchu przemocy, zaś bardziej ogólnie prowadzi do obniżenia napięcia oraz podniesienia jakości życia w policji oraz zakładach więziennictwa, co przynosi korzyść wszystkim osobom zainteresowanym.* CPT kładzie szczególnie nacisk na konieczność rozwijania umiejętności w zakresie komunikacji interpersonalnej.

W związku z powyższym, w ocenie wizytujących ofertę szkoleniową należałoby poszerzyć o dodatkowe zagadnienia tak, aby personel Izby wiedział jak pracować z trudnymi osobami bez wyrządzania im krzywdy, jak udzielać pierwszej pomocy osobom w różnym stanie fizycznym czy psychicznym, jak radzić sobie ze stresem i agresją etc.

4. Traktowanie osób zatrzymanych

Sprawdzenie osób zatrzymanych przeprowadzane jest w pomieszczeniu dyżurnego Izby. Czynności wobec przyjmowanych do PdOZ kobiet, co do zasady wykonywane są przez funkcjonariuszkę Policji.

Zgodnie z informacjami przekazanymi wizytującym przez funkcjonariuszy Policji, zdarza się, że podczas sprawdzenia osoba zatrzymana rozbiera się do bielizny. W § 5 ust. 2 Regulaminu pobytu osób umieszczonych w pomieszczeniach dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia (dalej: Regulamin) stanowiącego załącznik nr 1 do rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 4 czerwca 2012 r. w sprawie *pomieszczeń przeznaczonych dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, pokoi przejściowych, tymczasowych pomieszczeń przejściowych i policyjnych izb dziecka, regulaminu pobytu w tych pomieszczeniach, pokojach i izb oraz sposobu postępowania z zapisami obrazu z tych pomieszczeń, pokoi i izb* (Dz. U. z 2012 r. poz. 638;

dalej: rozporządzenie) zaznaczono, iż osobę przyjmowaną do pomieszczenia oraz w nim umieszczoną poddaje się szczegółowemu sprawdzeniu w celu odebrania rzeczy wartościowych i niebezpiecznych. Sprawdzenia tej osoby oraz odzieży na niej, w warunkach zapewniających poszanowanie jej intymności, dokonuje w miarę możliwości policjant tej samej płci. W obowiązujących przepisach brakuje jednakże dokładnej definicji i określenia na czym polega *sprawdzenie osoby zatrzymanej*. Przyjęcie, iż wiąże się ono z rozebraniem osoby zatrzymanej lub poleceniem zatrzymanemu zdjęcia ubrania, mimo, iż wydaje się zasadne, jest niedopuszczalne. Czynność taka ingeruje bowiem w chronione art. 41 ust. 1 Konstytucji prawo do nietykalności i wolności osobistej, którego ograniczenie lub pozbawienie może nastąpić tylko na zasadach i w trybie określonym w ustawie. Pracownicy KMP zalecają zatem zaprzestanie rozbierania zatrzymanych podczas dokonywania sprawdzenia zatrzymanych.

Zgodnie z przekazanymi wizytującym informacjami w okresie od początku 2013 roku do dnia wizytacji w Izbie nie było wydarzeń nadzwyczajnych. Nie odnotowano też żadnych postępowań dyscyplinarnych ani karnych prowadzonych przeciwko PdOZ i pełniącym w nim służbę funkcjonariuszom Policji.

W dniu 1 czerwca 2014 roku do Izby przyjęto zatrzymanego (*dane usunięto*), który – jak wynika z książki przebiegu służby - sprawiał trudności już w momencie osadzania. Ze względu na przejawianą przez niego agresję czynną, zastosowano kaftan bezpieczeństwa, z którego się wyswobodził. Przy próbie uszkodzenia przez zatrzymanego kamery przemysłowej i agresywnej reakcji na interwencję funkcjonariuszy Policji, użyto kaftana ponownie. Z trzeciej próby zrezygnowano, ponieważ mężczyzna zdejmował kaftan. Za każdym razem, gdy zatrzymany zgłaszał dolegliwości, wzywane było pogotowie ratunkowe (trzykrotne wizyty lekarskie).

Pracownicy KMP poddali analizie skargę, która wpłynęła dnia 6 lutego 2014 roku. W zakresie działań funkcjonariuszy Policji pełniących służbę w PdOZ wizytujący nie stwierdzili uchybień, a skarżący otrzymał pisemną odpowiedź.

5. Prawo do informacji

Zgodnie z § 1 ust. 1 pkt. 1 Regulaminu każda osoba przyjmowana do Izby potwierdza zapoznanie się z regulaminem, poprzez złożenie podpisu w Karcie zapoznania z regulaminem pobytu osób w pomieszczeniach dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia (dalej: Karta). Analiza Karty wykazała pojedyncze przypadki braku podania godziny zapoznania z Regulaminem (np. (*dane usunięto*) zatrzymany 5 stycznia 2014 roku, (*dane usunięto*) i (*dane usunięto*) zatrzymani 3 lutego, (*dane usunięto*) zatrzymany

23 lutego, zatrzymani: 6 marca - 20 kwietnia, 24 - 25 maja). Przedstawiciele KMP zwracają uwagę na konieczność rzetelnego prowadzenia Karty.

W wizytowanym PdOZ kopie Regulaminu, a także adresy instytucji stojących na straży praw człowieka wywieszane były – poza jednym wyjątkiem - w pokojach dla osób zatrzymanych. Pracownicy KMP zalecają uzupełnienie brakującego (uszkodzonego) Regulaminu.

W czasie wizytacji w PdOZ były kopie Regulaminu przetłumaczonego na języki obce (wersje językowe dostępne na stronie Komendy Głównej Policji).

Zgodnie z wyjaśnieniami udzielonymi przedstawicielom KMP dyżurny komendy lub funkcjonariusze Policji dokonujący zatrzymania informują o tym fakcie wskazane osoby trzecie, każdorazowo gdy zatrzymani zgłoszą takie żądanie, co wpisywane jest to protokołu. Jednakże, zgodnie z Rezolucją Zgromadzenia Ogólnego ONZ - Zbiór zasad mających na celu ochronę wszystkich osób poddanych jakiegokolwiek formie zatrzymania lub uwięzienia, *niezwłocznie po zatrzymaniu oraz po każdym przeniesieniu z jednego miejsca aresztowania lub uwięzienia do innego, osoba aresztowana lub uwięziona będzie uprawniona powiadomić, bądź też domagać się od właściwego organu powiadomienia członków jej rodziny lub innych właściwych osób według swojego wyboru, o jej zatrzymaniu, aresztowaniu lub uwięzieniu, bądź o przeniesieniu i o miejscu, w którym jest przetrzymywana (Zasada 16.1).* W związku z powyższym, w ocenie pracowników Mechanizmu, w pierwszej kolejności należałoby rozważyć możliwość samodzielnej realizacji przysługującego zatrzymanym prawa do powiadomienia osoby trzeciej, zaś tylko w sytuacjach szczególnych prawo to realizować za pośrednictwem funkcjonariuszy Policji.

Jak zostało przekazane wizytującym, Izba nie dysponuje listą adwokatów, do których mogliby się zwrócić zatrzymani, chcący skorzystać z pomocy obrońcy, ponieważ w okręgu pracuje tylko jeden prawnik. Zgodnie z informacjami udzielonymi pracownikom KMP, zatrzymani są informowani o możliwości skontaktowania się z nim.

6. Prawo do ochrony zdrowia

Zgodnie z informacjami uzyskanymi od komendanta, przed przyjęciem badań są zatrzymani, którzy posiadają obrażenia i/lub tego żądają oraz osoby nietrzeźwe. Należy przy tym zauważyć, iż wobec osób, które mają status zatrzymanego, a jednocześnie znajdują się w stanie nietrzeźwości, przepisy nie nakładają obowiązku przeprowadzenia badania. Oznacza to, że osoby znajdujące się w analogicznym położeniu (pierwsza musi wytrzeźwieć by móc z nią prowadzić czynności procesowe, druga musi wytrzeźwieć by móc zostać zwolniona) są w

światle prawa traktowane – co do obowiązku przeprowadzenia badań lekarskich – odmiennie. W ocenie przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji badaniom przed umieszczeniem w PdOZ powinny być poddawane wszystkie osoby. Pozwala to wyeliminować istnienie przeciwwskazań zdrowotnych do osadzenia w Izbie. Podobne zdanie wyraził Komitet ds. Zapobiegania Torturom i Nieludzkiemu oraz Poniżającemu Traktowaniu lub Karaniu (CPT), w sprawozdaniu dla polskiego rządu z wizyty w Polsce w 2004 roku [(Rada Europy, Strasburg, 11.04.2005 r.); CPT (2005)3]. W § 44 CPT zalecił *zapewnienie wszystkim nowoprzybyłym bezzwłoczne badanie medyczne i regularne wizyty lekarskie lub pielęgniarskie*. Ponadto zgodnie z Zasadą 24 Zbioru zasad mających na celu ochronę wszystkich osób poddanych jakiegokolwiek formie aresztowania bądź uwięzienia (Rezolucja Zgromadzenia Ogólnego ONZ 43/173 z dnia 9 grudnia 1988 r.), *osobie aresztowanej lub uwięzionej, tak szybko po przyjęciu do miejsca aresztowania lub uwięzienia, jak będzie to możliwe, zostanie zaproponowane odpowiednie badanie lekarskie (...)*.

Badania osób przebywających w PdOZ przeprowadzane są w monitorowanych pokojach dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, co narusza prawo zatrzymanych do intymności podczas badania. W związku z tym przedstawiciele Mechanizmu zalecają wyposażenie Izby w parawan, umożliwiający wykonywanie badania osoby w niej umieszczonej z poszanowaniem prawa do prywatności lub przeprowadzanie ich wyłącznie w pokoju profosa. Pracownicy KMP zwracają także uwagę, że badania powinny odbywać się wyłącznie w obecności osób wykonujących zawód medyczny, o ile lekarz nie poprosi o obecność funkcjonariusza Policji. Analiza nagrań z monitoringu przyniosła bowiem spostrzeżenie, iż interwencja ratowników medycznych wobec zatrzymanego, odbywała się przy otwartych drzwiach pokoju dla zatrzymanych i funkcjonariuszu Policji stojącym na korytarzu.

Wszelkie kwestie dotyczące realizacji prawa zatrzymanych do ochrony zdrowia odnotowywane są w następujących dokumentach: w książce przebiegu służby, książce wizyt lekarskich oraz protokołach zatrzymania, do których dołączane są zaświadczenia lekarskie. W książce wizyt lekarskich brakowało wpisów, iż zatrzymany może przebywać w PdOZ. Przedstawiciele KMP zdają sobie sprawę, że wypełnianie dokumentacji medycznej nie leży w kompetencji funkcjonariuszy Policji, niemniej jednak zwracają uwagę na konieczność przypominania lekarzom o obowiązku rzetelnego dokonywania wpisów w książce wizyt lekarskich.

7. Warunki bytowe

W skład wizytowanej Izby wchodzi: 3 pokoje (2 dwuosobowe i trzyosobowy) dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, sanitariat, pomieszczenie do przygotowywania posiłków oraz dyżurka profosa.

W każdym z pomieszczeń prawidłowo zabezpieczono okna, drzwi, grzejniki i punkty świetlne. Warunki panujące w pokojach dla osób zatrzymanych należy określić jako przeciętne. W czasie wizytacji pomieszczenia Izby były wolne od nieprzyjemnych zapachów, panowała w nich czystość. Wyposażenie stanowią prycze oraz przymocowane do ściany stoliki i taborety. Uwagę pracowników Mechanizmu wzbudził fakt, iż w celi trzyosobowej zainstalowano jedynie dwa taborety. Przy pełnym obłożeniu Izby, jedna z osób zatrzymanych nie miałaby więc szansy na spożycie posiłku przy stole. Odrębną kwestią jest ich wielkość, która może stanowić przeszkodę dla osób z nadwagą lub nietrzeźwych. W związku z tym, przedstawiciele KMP poddają pod rozwagę doposażenie pokoju trzyosobowego w dodatkowy taboret oraz wymianę dotychczasowych na większe.

Wątpliwości wizytujących wzbudziła wielkość okien w pokojach dla zatrzymanych. Zgodnie z § 8 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia *pokój dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia musi mieć okno uchylne w grubości muru o powierzchni nie mniejszej niż 1:8 w stosunku do powierzchni podłogi (...)*. W związku z tym, przedstawiciele KMP zwracają się do komendanta z prośbą o wyjaśnienie.

Pracownicy KMP dostrzegli także, iż w pokojach dla osób zatrzymanych brakuje oświetlenia nocnego. Z informacji przekazanej przez funkcjonariusza Policji pełniącego służbę w Izbie, w nocy zapalony pozostaje rząd świateł (zainstalowane 2 rzędy), co w ocenie wizytujących, może przeszkadzać w odpoczynku nocnym. Przedstawiciele Mechanizmu zalecają zapewnienie osobom przebywającym w Izbie odpowiednich warunków do spania.

W Izbie funkcjonuje monitoring (kamera w każdym pokoju i dwie na korytarzu), którego podgląd możliwy jest na ekranie w dyżurce komendy, w miejscu niedostępnym dla osób trzecich. Wizytujący zwrócili uwagę, iż obraz z kamer powinien być dostępny także w pokoju profosa. Komendant wyjaśnił, iż planowany jest remont wskazanego pomieszczenia, a wraz z nim zamontowanie ekranów umożliwiających podgląd monitoringu. Przedstawiciele Mechanizmu zwracają się z prośbą o przekazanie informacji na temat postępu prac w tym zakresie.

Depozyt wartościowy osób zatrzymanych przechowywany jest w szafie, znajdującej się obok dyżurki. Analiza kwitów depozytowych wykazała, iż brakowało w nich szczegółowego opisu rzeczy przekazanych do depozytu np. numeru IMEI telefonów komórkowych. Obowiązek ten nakłada § 6 ust. 1 Regulaminu, dlatego pracownicy KMP zwracają uwagę, aby przedmioty umieszczane w depozycie za każdym razem opisywać w sposób zindywidualizowany, nie budzący wątpliwości.

Uwagę wizytujących zwrócił fakt, iż w wielu kwitach depozytowych odnotowano fakt oddania przez osoby zatrzymane spodni, koszulek oraz butów. Powyższe sugeruje, iż w Izbie obowiązuje zasada przekazywania do depozytu odzieży. Przedstawiciele KMP zwracają się do komendanta z prośbą o wyjaśnienie oraz przypominają, że zgodnie § 9 ust. 1 Regulaminu *osoba przyjęta do pomieszczenia korzysta z własnej odzieży, bielizny i obuwia*, z wyjątkami określonymi w § 9 ust. 2-4.

Pracownicy Mechanizmu podkreślają także, iż zgodnie z § 9 ust. 2 Regulaminu *jeżeli przedmioty, o których mowa w ust. 1, nie nadają się do użytku lub jeżeli ich używanie jest niedopuszczalne ze względów higienicznych, osoba zatrzymana lub doprowadzona w celu wytrzeźwienia może otrzymać nieodpłatnie potrzebną odzież, bieliznę i obuwie*. Analiza monitoringu z dni 31 maja – 1 czerwca wykazała bowiem, że zatrzymany nie otrzymał spodni zastępczych i przebywał jedynie w bieliźnie.

Pokój sanitarny wyposażony jest w miskę ustępową, prysznic oraz umywalkę. Zastrzeżenia przedstawicieli Mechanizmu wzbudziło stanowisko prysznicowe, oddzielone jedynie ścianą, bez przesłony gwarantującej intymność osoby kąpiącej się. Podobnie, wątpliwość budzi wysokość umieszczenia, jak i wielkość osłonki przy misce ustępowej nie zapewnia intymności osobom korzystającym z sanitariatu. Podniesienia wymaga, że chociaż na wyposażeniu pomieszczenia pozostaje mydło i papier toaletowy, nie zapewniono ręczników papierowych. Przedstawiciele KMP zalecają zakup wspomnianych ręczników, aby zatrzymani mogli w sposób bardziej higieniczny, niż przy użyciu ręczników kąpielowych, osuszyć ręce.

W części dyżurki stanowiącej magazyn czystej pościeli znajdowały się materace oraz szafy, w których przechowywane były: dresy, klapki, ręczniki, koce, pościel, papier toaletowy, mydło oraz przybory higieniczne dla kobiet. Przedstawiciele KMP zwracają uwagę, iż na wyposażeniu Izby brakowało poduszek/podglówek, co zalecają uzupełnić. W chwili obecnej - jak przekazano wizytującym - w porze nocnej zatrzymani otrzymują materac, koc, prześcieradło i poszewkę na koc. Analiza monitoringu wykazała, że mężczyzna doprowadzony do wytrzeźwienia w dniu 1 czerwca dostał jedynie materac.

Pracownicy Mechanizmu przypominają, że konieczne jest respektowanie § 9 ust. 6 Regulaminu, stanowiącego, że *podczas ciszy nocnej, a także gdy jest to uzasadnione w innej porze dnia, osobie zatrzymanej udostępnia się do indywidualnego użytkowania materac, podglówek, koc (w porze jesienno-zimowej dwa koce) oraz pościel - dwa prześcieradła i powłoczkę.*

W dyżurce wyodrębniono także brudownik na zużytą pościel. Rzeczy osób chorych zakaźnie przechowywane są w czerwonych workach foliowych.

Powyższe świadczy o tym, iż Izba nie spełnia warunków, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia w jednostkach organizacyjnych Policji. Zgodnie z § 4 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia w PdOZ powinien być wyodrębniony *magazyn do przechowywania rzeczy przekazanych do depozytu oraz bielizny pościelowej.* Natomiast § 10 rozporządzenia stanowi, że *magazyn do przechowywania rzeczy przekazanych do depozytu oraz bielizny pościelowej musi mieć wyodrębnione części przeznaczone do przechowywania:*

- 1) *rzeczy osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia;*
- 2) *rzeczy chorych zakaźnie osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia;*
- 3) *czystej bielizny pościelowej;*
- 4) *brudnej bielizny pościelowej.*

Posiłki dla osób zatrzymanych dostarczane są przez Ochotniczy Hufiec Pracy w Namysłowie, jedynie w dni robocze. W weekendy osadzeni w PdOZ otrzymywali suchy prowiant, a w ramach ciepłego posiłku tzw. zupkę chińską. Wizytujący zwrócili uwagę, iż przyjęte rozwiązanie nie zapewnia normy kalorycznej i konieczne jest nawiązanie współpracy z inną firmą świadczącą usługi cateringowe. W reakcji na zalecenie przedstawicieli KMP, komendant podpisał w dniu 12 czerwca 2014 roku umowę z Domem Pomocy Społecznej „Promyk” w Namysłowie na dostarczanie posiłków do PdOZ w dni wolne od pracy.

W Izbie funkcjonuje zeszyt wydawania posiłków (dalej: zeszyt). Analiza dokumentu wykazała rozbieżności z zapisami w książce przebiegu służby (dalej: książka). W dniu 12 maja 2014 roku w zeszycie odnotowano fakt wydania 3 śniadań, natomiast w książce przebiegu służby widnieje zapis o odmowie przyjęcia śniadania przez 2 zatrzymanych. Przedstawiciele KMP zwracają uwagę na konieczność rzetelnego odnotowywania przez funkcjonariuszy Policji zdarzeń związanych z przebiegiem służby w Izbie.

W celu zaspokojenia pragnienia, osoby umieszczone w PdOZ otrzymują herbatę lub wodę z kranu.

Na wyposażeniu PdOZ pozostają następujące tytuły gazet: Newsweek, Focus, Motor, Policja.

Palenie wyrobów tytoniowych dozwolone jest w sanitariacie.

Z informacji uzyskanych od funkcjonariuszy Policji, możliwe jest dokonywanie zakupów dla osób zatrzymanych, a paragony dołączane są do depozytu. Analizując książkę przebiegu służby, wizytujący dostrzegli wpis *za zgodą zatrzymanego (dane usunięto) z jego depozytu pobrano 2,39 zł na zakup (...)*, jednakże w kwicie depozytowym w dniu 23 maja 2014 roku potwierdzono odbiór depozytu, który nie został pomniejszony o wskazaną kwotę. Przedstawiciele KMP zwracają się do komendanta z prośbą o wyjaśnienie opisanej sytuacji.

a) Sytuacja osób niepełnosprawnych

Pomieszczenia w PdOZ nie są przystosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnością ruchową i o obniżonej sprawności fizycznej (np. starszych). W związku z powyższym należy wskazać, że zgodnie z przyjętą w dniu 1 sierpnia 1997 roku przez Sejm RP *Kartą Praw Osób Niepełnosprawnych* (M. P. z 1997 r. Nr 50, poz. 475) osoby niepełnosprawne mają prawo życia w środowisku wolnym od barier funkcjonalnych. Ponadto w dniu 6 września 2012 roku Polska ratyfikowała przyjętą w dniu 13 grudnia 2006 roku przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych *Konwencję o prawach osób niepełnosprawnych* (Dz. U. z 2012 r., poz. 1169) zobowiązującą do umożliwienia osobom niepełnosprawnym niezależnego życia i pełnego udziału we wszystkich jego sferach. Oba wymienione dokumenty mają zastosowanie również w odniesieniu do osób pozbawionych wolności oraz środowiska stworzonego w miejscu ich osadzenia. Wobec powyższego wszelkie instytucje państwowe, winny podejmować działania ukierunkowane na urzeczywistnienie praw osób z niepełnosprawnością. Omawiając potrzebę dostosowania wszelkich miejsc pozbawienia wolności do potrzeb osób niepełnosprawnych warto także zwrócić uwagę na wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu z dnia 10 lipca 2001 roku w sprawie Price przeciwko Wielkiej Brytanii (skarga numer 33394/96). W sprawie tej Trybunał stwierdził naruszenie art. 3 Konwencji przez osadzenie, poruszającej się na wózku inwalidzkim kobiety, w celi policyjnej zupełnie niedostosowanej do jej potrzeb. Z uwagi na warunki panujące w miejscu osadzenia skarżąca cierpiała z powodu panującego zimna, zmuszona była spać w wózku inwalidzkim, nie mogła skorzystać ze zbyt wysoko zainstalowanej toalety, a wykonanie innych czynności higienicznych wymagało od niej bardzo dużego wysiłku. Zatrzymana miała również problemy z wezwaniem pomocy z uwagi na znajdujący się poza jej zasięgiem włącznik instalacji przywoławczej.

Wobec powyższego pracownicy KMP zalecają uwzględnienie kwestii przystosowania Izby do potrzeb osób mających trudności w poruszaniu się przy realizacji ewentualnych inwestycji modernizacyjnych, dzięki czemu osoby te będą mogły samodzielnie poruszać się oraz korzystać z urządzeń sanitarnych.

8. Zalecenia

Na podstawie art. 19 OPCAT, przedstawiciele Krajowego Mechanizmu Prewencji zalecają:

I. Komendantowi Powiatowemu Policji w Namysławie:

1. wyjaśnienie wątpliwości zawartych w pkt. 2 (okres pomiędzy zatrzymaniem a osadzeniem w PdOZ) oraz pkt. 7 (czy wielkość okien w pokojach dla zatrzymanych odpowiada § 8 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia, czy odbieranie odzieży i obuwia od zatrzymanych stanowi regułę oraz kwestię braku odnotowania w kwicie depozytowym dokonania zakupów dla zatrzymanego) niniejszego Raportu;
2. przedstawienie postępu prac remontowych w pomieszczeniu profosa Izby, zwłaszcza w zakresie zamontowania podglądu monitoringu;
3. rozważenie zwiększenia obsady funkcjonariuszy Policji na dyżurze;
4. zaprzestanie rozbierania zatrzymanych poddawanych sprawdzeniu;
5. przeprowadzanie badań medycznych w niemonitorowanym pomieszczeniu, bądź z wykorzystaniem parawanu oraz podczas nieobecności osób funkcjonariuszy Policji, o ile lekarz nie zadecyduje inaczej;
6. zorganizowanie szkoleń dla funkcjonariuszy Policji z zakresu udzielania pierwszej pomocy, radzenia sobie ze stresem, umiejętności interpersonalnych itp.;
7. uzupełnienie brakującego tekstu Regulaminu wraz z adresami instytucji stojącymi na straży praw człowieka;
8. wydawanie zatrzymanym odzieży i obuwia zastępczego zgodnie z § 9 ust. 2 Regulaminu;
9. wydawanie przebywającym w Izbie pełnego asortymentu, o którym mowa w § 9 ust. 6 Regulaminu;
10. dostosowanie PdOZ do wymagań określonych w § 4 ust. 1 pkt 3 i § 10 rozporządzenia;
11. zapewnienie intymności osobom korzystającym z sanitariatów;
12. uzupełnienie wyposażenia PdOZ w poduszki/podglówki, wydawane osobom umieszczonych w Izbie oraz ręczniki papierowe;

13. opisywanie rzeczy oddawanych przez zatrzymanych do depozytu z uwzględnieniem cech szczególnych;

14. każdorazowe podawanie godziny zapoznania zatrzymanego z regulaminem Izby w prowadzonej Karcie;

15. przypomnienie lekarzom o obowiązku rzetelnego dokonywania wpisów w książce wizyt lekarskich;

16. uwzględnienie przy realizacji inwestycji budowlanych potrzeby dostosowania Izby do potrzeb osób niepełnosprawnych.

II. Komendantowi Wojewódzkiemu Policji w Opolu

1. zapewnienie Komendantowi Powiatowemu Policji w Namysłowie środków finansowych na realizację przedstawionych powyżej zaleceń.